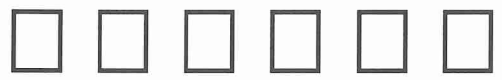

6

Ημ/νία : Εισερχ. 12/07/2018
Α.Π. : Εισερχ. ΥΠΠΟΑ/340726
Ημ/νία Έκδοσης 12/07/2018

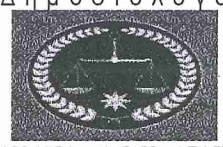

ΠΡΟΣ : ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

**ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ**

Πληρεξούσιος Δικηγόρος Πολιτιστικών Συλλόγων:

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ
Δικηγόρος -
Πολιτικός Επιστήμων
Δημοσιολόγος

Α.Φ.Μ. : 061934154, Δ.Ο.Υ. ΑΒ' Κατερίνης.
Α.Δ.Τ. : Ξ - 695075, Α.Μ. : 339
Α' Γραφείο : Κατερίνη, Γ. Ολυμπίου 1, Τ.Κ. 60100,
{ { Συν/της τ. Προέδρου Δ.Σ. Κατερίνης,
Υπ Σύνταξης ΡΣ ΡΑΔΙΟΕΝΗΜΕΡΩΣΗ 92.2FM,
Διοικητικός Σύμβουλος Σχολής Γονέων - Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κατερίνης} }.
(Β' Γραφείο επικ/ας : Αθήνα, Πανεπιστημίου - 'ΜΕΓΑΡΟ ΕΡΜΗΣ',
Εξ/κός Συν/της Καθηγητού Α.Ε.Ι.)}.
Τ η λ . ε π ι κ . : 6 9 3 2 8 5 5 8 3 1,
23510- 35369(+fax), 47550, 28081, (2103803803).
Email : Anastasi.os.Karaiskos.Dikaio@gmail.com
karkalisdimitrios@gmail.com
evaggelos.galetzias@gmail.com

Διεύθυνση: Μπουμπουλίνας 20-22, 106
82 Αθήνα

Τηλ: +30 2131322100
Φαξ: +30 210 8201138
Email: grplk@culture.gr
URL: new.culture.gr

Ημερ.: 5/10/2018

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΝΟΥΚΑ ΑΡΙΑΔΝΗ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΥ 49
ΤΗΛ. ΚΕΝΤΡΟ : 2310 502545
FAX : 2310 529125
EMAIL: aninouka@gmail.com

Θέμα: " ΑΙΤΗΣΗ α) χορήγησης ειδικής ενημέρωσης για την ποινική προστασία στοιχείων άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και β) λήψης κατάλληλων νομοθετικών και διοικητικών μέτρων για την ποινική και διοικητική προστασία τους" .

□□□□□□□□ □. □□□□□□,

Αναγνωρίζοντας ότι το δικαίωμα στο πολιτιστικό περιβάλλον κατοχυρώνεται και εδραιώνεται και στο καταστατικό χάρτη της UNESCO, και λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι **πολιτισμός** σημαίνει ολόκληρο το πλέγμα των υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν μια κοινωνία ή κοινωνική ομάδα και αποτελούν στοιχεία της πολιτισμικής ταυτότητας αυτής της ομάδας (τρόποι ζωής, παραδόσεις, αντιλήψεις, τέχνες, γράμματα, σύστημα ηθικών αξιών), και ότι ο πολιτισμός αυτός διαρκώς εμπλουτίζεται από πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις, και συμφώνως με το άρθρο 1 του Ν.360/1976 που ορίζει ότι ως **"πολιτιστικό περιβάλλον"** νοούνται τα **ανθρωπογενή στοιχεία πολιτισμού και χαρακτηριστικά** όπως διαμορφώθηκαν από την παρέμβαση και τις σχέσεις του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον, περιλαμβανομένων των ιστορικών χώρων και της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας,

ΘΕΩΡΟΥΜΕ

ότι το πολιτιστικό περιβάλλον αποτελεί ατομικό δικαίωμα και γεννάται εξ αυτού του λόγου η υποχρέωση θέσπισης νομοθετικών και διοικητικών ρυθμίσεων για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών (ΣτΕ 2801/91).

A. ΙΣΧΥΟΝ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Σύμφωνα με το Π.Δ. 62/2012 ΦΕΚ Α 112 /03.05.2012 «οι προφορικές παραδόσεις, η μουσική, τα τραγούδια, οι χοροί, οι τέχνες των θεαμάτων, οι εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένων και της γλώσσας, οι γνώσεις και οι πληροφορίες όπως είναι οι μύθοι, οι διηγήσεις, τα έθιμα, οι κοινωνικές πρακτικές, οι δεξιότητες που συνδέονται με την παραδοσιακή χειροτεχνία, οι τελετουργίες και πρακτικές που αφορούν στη φύση, στο σύμπαν και άλλα δρώμενα», **αποτελούν στοιχεία πολιτιστικής κληρονομιάς.**

Η προστασία της πολιτισμικής ποικιλομορφίας είναι επιτακτική και η βιώσιμη ανάπτυξή της πρέπει να βασίζεται σε πραγματικές και αληθείς γνώσεις.

Η διεθνής συλλογική ηθική επιβάλλει την προστασία και τον σεβασμό του κάθε κράτους στα πολιτιστικά αγαθά ως δημόσιο διεθνές συμφέρον.

Η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος πρέπει να αφορά τις σύγχρονες πολιτισμικές αξίες και τη συνέχιση του σύγχρονου πολιτισμού ως πολιτιστικής παράδοσης.

Επισημαίνεται, ότι η διαφύλαξη της άυλης πολιτισμικής κληρονομιάς αποτελεί υποχρέωση του κράτους {διεθνείς συμβάσεις προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς (Σύμβαση της Χάγης το 1954, ο Ν.360/1976, ο Ν.1126/1981, ο Ν.3028/2002 και προεχόντως η Σύμβαση της UNESCO που έχει κυρωθεί από το Ελληνικό Κοινοβούλιο - Ν.3521/2006)} , το οποίο πρέπει να λαμβάνει τα προσήκοντα και νόμιμα μέτρα σεβασμού και αξιοποίησης της πολιτιστικής κληρονομιάς σε θέματα γλώσσας, εκπαίδευσης και παιδείας, μουσικής παράδοσης, εορταστικών και χορευτικών εκδηλώσεων κλπ.

Η υπεροχή του Συντάγματος αποτελεί εκδήλωση του αυστηρού του χαρακτήρα και της κρατικής κυριαρχίας ως δομικού συστατικού του κράτους. Το διεθνές δίκαιο έχει συνεπώς υπερνομοθετική αλλά υποσυνταγματική ισχύ.

- Όμως, τα άυλα πολιτιστικά αγαθά αφομοιώθηκαν κάποια στιγμή από τον πολιτισμό της χώρας αυτής και ενσωματώθηκαν σε αυτό χωρίς να προστατεύονται επαρκώς, όπως επιτάσσει το Σύνταγμα, από τις διατάξεις του ν. 3028/2002. Δύναται όμως να προστατεύονται ποινικά ως έργα-αντικείμενα πνευματικής διοκτησίας από αυθαίρετες πράξεις εκμετάλλευσης (περιουσιακό δικαίωμα) ή προσβολής του προσωπικού δεσμού του δημιουργού με το έργο του (ηθικό δικαίωμα), εφόσον: i) συντρέχουν οι θετικές προϋποθέσεις για το χαρακτηρισμό τους ως έργων (πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης - μορφή -πρωτοτυπία), ii) δε συνιστούν εκφράσεις της λαϊκής παράδοσης με την έννοια του άρθρου 2§5 του ν. 2121/199373 και iii) δεν έχει λήξει η διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας επ' αυτών.

Β. ΘΕΣΜΙΚΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Η ελληνική πολιτεία είναι εγγυήτρια της προστασίας όλων των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται εντός της επικράτειάς της, σε ένα χώρο που μόνο η ίδια μπορεί να ελέγξει κυριαρχικά και να επιβάλει τη βούληση για προστασία τους, στο μέτρο που αποτελούν το πολιτιστικό περιβάλλον του τόπου αυτού.

Στο πλαίσιο της διαφύλαξης της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε εθνικό επίπεδο, η Σύμβαση του 2003 αναγνωρίζει την ευθύνη των Κρατών Μελών της Σύμβασης στην λήψη των αναγκαίων μέτρων. Μάλιστα ορίζει τις κατευθύνσεις που θα πρέπει να ακολουθούν αυτά τα μέτρα. Πιο συγκεκριμένα κάθε Κράτος θα πρέπει να εφαρμόζει, προσαρμοσμένα στην περίπτωση του, **ένα ή περισσότερα ευρετήρια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς** που υφίσταται στο έδαφός του με τη συμμετοχή των κοινοτήτων, των ομάδων και των οικείων μη κυβερνητικών οργανώσεων. Και πρέπει να

καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες στην υιοθέτηση γενικών πολιτικών που έχουν σκοπό την αξιοποίηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην κοινωνία και την ενσωμάτωση της προστασίας της σε διαρθρωτικά προγράμματα. Οφείλει να ορίσει αρμόδιους οργανισμούς για την προστασία της και να υιοθετεί κατάλληλα νομικά, τεχνικά, διοικητικά και οικονομικά μέτρα για την ενίσχυση εκπαιδευτικών φορέων που ασχολούνται με τη διαχείρισή και τη μεταβίβασή της. Οφείλει να θεσπίζει κατάλληλα μέτρα για τη δημιουργία φορέων τεκμηρίωσης αλλά και να ενθαρρύνει επιστημονικές, τεχνολογικές και καλλιτεχνικές μελέτες για την προστασία της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, και ειδικά αυτής που βρίσκεται σε κίνδυνο.

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στις προσπάθειες παιδείας, ευαισθητοποίησης και ενίσχυσης των δεξιοτήτων. Κάθε Κράτος πρέπει να καταβάλλει προσπάθειες, με όλα τα κατάλληλα μέσα, προς τη διασφάλιση της αναγνώρισης, του σεβασμού και της αξιοποίησης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς στην κοινωνία μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, διάδοσης πληροφοριών, ενίσχυσης των δεξιοτήτων και ενημέρωσης για τις απειλές εις βάρος της κληρονομιάς.

Με το ισχύον σήμερα νομικό πλαίσιο και ιδίως με τους ν. 3028/2002 και 3658/2008 έγιναν καθοριστικά βήματα ώστε τα πολιτιστικά αγαθά να βρουν την προστασία που τους αρμόζει.

Η προστασία του ν. 3028/2002 και των ποινικών του διατάξεων αφορά ένα ημεδαπό έννομο αγαθό, διατάξεις όπως αυτές των άρθρων 374 περ. β' και 382§4 ΠΚ, προστατεύουν, εκτός της ιδιοκτησίας, την πολιτιστική (ειδικά η πρώτη και την επιστημονική) κληρονομιά ανεξάρτητα από τη χώρα στην οποία τούτη ανήκει, ως κοινό επομένως έννομο αγαθό (κληρονομιά της ανθρωπότητας).

Ένα άυλο πολιτιστικό αγαθό, που είναι έργο κατά το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας, αλλά ενδέχεται να έληξε η διάρκεια της προστασίας του, είναι αμφίβολο εάν προστατεύεται ποινικά με το άρθρο 66 του ν. 2121/1993 σε συνδυασμό με το άρθρο 29§2 του ίδιου νόμου.

Ως προς την εξουσία περιφρούρησης της ακεραιότητας του έργου, μάλιστα, η ποινική προστασία καλύπτει μόνο τις περιπτώσεις αλλοίωσης, παραμόρφωσης και εν γένει τροποποίησης του έργου και όχι αυτές της προσβολής του δημιουργού που οφείλεται στις συνθήκες παρουσίας του έργου στο κοινό, εκτός και αν η ύπαρξη τέτοιας προσβολής διαπιστώνεται με αντικειμενικά κριτήρια.

Είναι, μάλιστα, γεγονός ότι ο νομοθέτης, παρά την αδιαμφισβήτητη καινοτομία να υπαγάγει στην έννοια της προστατευόμενης πολιτιστικής κληρονομιάς και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά (άρθρα 1§2 εδ. β' και 2 στοιχ. ε'), «εξάντλησε» το ζήτημα της προστασίας τους σε ένα και μόνο άρθρο (άρθρο 5), **προβλέποντας απλώς τη μέριμνα του Υπουργείου Πολιτισμού για την αποτύπωση, την καταγραφή και την τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία.**

Η τεκμηρίωση και η καταγραφή των πολιτιστικών αγαθών ως περιεχόμενο αυτής της προστασίας θεσμοθετείται γενικά στο άρθρο 3§1 στοιχ. α'. Στο μέτρο, λοιπόν, που όλες περιπτώσεις του άρθρου 3§1 εξειδικεύονται στα επόμενα κεφάλαια του νόμου, το ίδιο θα έπρεπε να συμβαίνει και με τη διάταξη που αναφέρεται στην αποτύπωση, καταγραφή και τεκμηρίωση των άυλων πολιτιστικών αγαθών.

Δεν προβλέπεται, για παράδειγμα, απαγόρευση μετατροπής, αλλοίωσης και γενικότερα προσβολής της ακεραιότητας των άυλων πολιτιστικών αγαθών ή οικειοποίησης της πατρότητάς τους ούτε επιβάλλεται η λήψη κάποιας άδειας για τη χρήση τους. Πολύ περισσότερο μία τέτοια συμπεριφορά δεν φαίνεται να αποτελεί αξιόποινη πράξη κατά το ν. 3028/2002.

- α) Είναι, επομένως, νοητή η προστασία κατά το δίκαιο αυτό εκείνων των άυλων πολιτιστικών αγαθών που δεν έχουν αποσυνδεθεί από το δημιουργό τους, έτσι ώστε να εμφανίζονται ως συλλογικά, απρόσωπα και ανώνυμα δημιουργήματα μιας κοινωνικής ομάδας, αλλά αντίθετα η σύνδεσή τους με συγκεκριμένο δημιουργό είναι ακόμη εμφανής και ισχυρή.
- β) Οι εκφράσεις της λαϊκής παράδοσης είναι σκόπιμο να προστατεύονται χωρίς χρονικούς περιορισμούς και, επιπλέον, διακρίνονται από τον απρόσωπο χαρακτήρα τους και από το ότι ανήκουν στην παράδοση κάποιου λαού.

Παραδείγματα τέτοιων άυλων πολιτιστικών αγαθών είναι τα ομηρικά έπη, τα δραματικά έργα της αρχαιότητας, τα λαϊκά τραγούδια του Τσιτσάνη ή του Βαμβακάρη κ.ά. όμως, όπως λ.χ. τα δημοτικά τραγούδια, οι δημοτικοί χοροί, οι κρητικές μαντινάδες, τα λαϊκά παραμύθια ...

Τα πολιτιστικά αγαθά αποτελούν πηγή ιστορικής γνώσης, εφόσον τύχουν έγκυρης και αξιόπιστης επιστημονικής αξιοποίησης. Μέσω των ειδικών επιστημόνων, η γνώση αυτή διαχέεται σε όλη την κοινωνία. Η διάχυση αφορά τα πρόσωπα που έρχονται σε επαφή με τα πολιτιστικά αγαθά άμεσα ή έμμεσα. ο συνδυασμός της άμεσης επαφής κοινού-πολιτιστικών αγαθών με τη μετοχή στη γνώση που προέρχεται από αυτά (πνευματική-

διανοητική επικοινωνία) αποτελεί τον ιδανικό τρόπο επικοινωνίας κοινού και πολιτιστικής κληρονομιάς. Αφορά όμως και εκείνα τα πρόσωπα που μετέχουν μόνο στη γνώση που αποκομίζεται από τη μελέτη των πολιτιστικών αγαθών, μελετώντας λ.χ. ιστορία, χωρίς άμεση επαφή με τα προστατευόμενα στοιχεία. Βέβαια, ο τελευταίος αυτός στόχος προαγωγής και ανάδειξης του θετικού -ενεργητικού ρόλου των πολιτών προϋποθέτει όχι μόνο σαφές νομικό πλαίσιο αλλά και πολιτιστική ευαισθησία, η οποία όμως ακριβώς καλλιεργείται μέσω της προστασίας και της μετάδοσης του πολιτισμού, άρα και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Ο όρος κληρονομιά, λοιπόν, αναφερόμενος τόσο στο ατομικό επίπεδο όσο και στο συλλογικό, τονίζει και προβάλλει εναργώς το αίσθημα αυτό της χρονικής συνέχειας και διαχρονικής αξίας του πολιτισμού.

Η ιστορική μνήμη, όπως και η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, διαπνέεται από διαχρονικότητα και χρονική συνέχεια με την έννοια της διατήρησης αυτών των στοιχείων για τη διαμόρφωση της ιστορικής μνήμης των επόμενων γενιών.

Βάσει του Ν. 3028/2002 το Υπουργείο Πολιτισμού μεριμνά για την αποτύπωση σε γραπτή μορφή, καθώς και σε υλικούς φορείς ήχου, εικόνας ή ήχου και εικόνας, την καταγραφή και την τεκμηρίωση άυλων πολιτιστικών αγαθών του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία. Με προεδρικό διάταγμα, που εκδίδεται με πρόταση του Υπουργού Πολιτισμού, καθορίζονται ο τρόπος καταγραφής και αποτύπωσης των άυλων πολιτιστικών αγαθών, οι αρμόδιες για την υλοποίηση των παραπάνω ενεργειών υπηρεσίες ή και φορείς και ρυθμίζεται κάθε αναγκαία λεπτομέρεια.

Εκ των ανωτέρω λόγων,

ZHTOYME

να μας απαντήσετε τεκμηριωμένα (με επισυναπτόμενο υλικό) εάν :

α) οι προφορικές παραδόσεις, οι εκφράσεις λαϊκής παράδοσης, η μουσική, τα τραγούδια, οι χοροί, οι τέχνες των θεαμάτων, οι εκφράσεις, συμπεριλαμβανομένων και της γλώσσας, οι γνώσεις και οι πληροφορίες όπως είναι οι μύθοι, οι διηγήσεις, τα έθιμα, οι κοινωνικές πρακτικές, οι δεξιότητες που συνδέονται με την παραδοσιακή χειροτεχνία, οι τελετουργίες και πρακτικές που αφορούν την βόρεια περιοχή της Ελλάδας ήτοι την Μακεδονία προστατεύονται ποινικώς κατά την κείμενη ελληνική νομοθεσία,

β) εάν προβλέπεται, απαγόρευση μετατροπής, αλλοίωσης και γενικότερα προσβολής της ακεραιότητας των άυλων ελληνικών πολιτιστικών αγαθών ή οικειοποίησης της πατρότητάς τους και αν επιβάλλεται η λήψη κάποιας άδειας για τη χρήση τους, και

γ) εάν η μέριμνα του Υπουργείου Πολιτισμού για την αποτύπωση, την καταγραφή και την τεκμηρίωση των άυλων πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη σημασία στη βόρεια περιοχή της Ελλάδας και ιδίως στην Μακεδονία έχει ολοκληρωθεί, να μας χορηγηθεί συναφής πίνακας καταγραφής των εν λόγω αγαθών, και

δ) να προβείτε στις νόμιμες ενέργειες ώστε να ληφθούν τα προσήκοντα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα προστασίας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

1. **ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ** (Δικηγόρος - Δημοσιολόγος - Πολιτικός Επιστήμων)

2. **ΑΡΙΑΔΝΗ ΝΟΥΚΑ** (Δικηγόρος – Ποινικολόγος)

5 Οκτωβρίου 2018

Αθήνα, 11 Ιουλίου 2018